

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО;
МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО
CIVIL LAW AND CIVIL PROCESS; FAMILY LAW; INTERNATIONAL PRIVATE LAW**

УДК 341.63

DOI: 10.26565/2075-1834-2020-29-16

**ОСОБЛИВОСТІ ЮРИСДИКЦІЇ ТА ПРОВАДЖЕННЯ
В СПОРТИВНОМУ АРБІТРАЖНОМУ СУДІ В ЛОЗАННІ**

Воронов К. М.,

кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна,
м. Харків, 61022, площа Свободи, 4,
e-mail:vrnvkm@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0001-5315-9574>

АНОТАЦІЯ: стаття присвячена дослідженню функціонування та особливостей провадження в Спортивному арбітражному суді в Лозанні, як в основній інституції, що вирішує комерційні та інші спори в сфері спорту. Сьогодні спортивна спільнота намагається максимально відійти від державного та міжнародного регулювання та створити внутрішні корпоративні норми, суб'єктами яких будуть міжнародні спортивні федерації та спортсмени. Для ефективного функціонування цієї системи міжнародні спортивні федерації створюють юрисдикційні органи (основним з яких є Спортивний арбітражний суд в Лозанні), мета яких – розглядати спори, що виникають між спортсменами та спортивними організаціями, по корпоративних правилах, що встановлюються міжнародними спортивними організаціями та Міжнародним олімпійським комітетом. Очолює цю систему Спортивний арбітражний суд в Лозанні, правовий статус якого і буде розбиратися в даній роботі. Окрему увагу в роботі присвячено неконсенсуальному, по суті примусовому розповсюдженню юрисдикції спортивного арбітражу на спортсменів. Таким чином, спортивні структури, що керують професійним та олімпійським спортом фактично примушують спортсменів відмовитися від конституційного права на доступ до правосуддя. Таким чином виникає питання, чи може вважатися дійсним арбітражне застереження якщо спортсмен не давав дозволу на розгляд спору в третейському суді (арбітражі) і до вибору саме третейської юрисдикції він по суті примушувався. Також в статті підіймаються питання взаємодії Спортивного арбітражного суду в Лозанні з урядом Швейцарії та міжнародними спортивними федераціями. Проте, не дивлячись на більш ніж 20-річну успішну історію функціонування Спортивного арбітражного суду в Лозанні, його незалежність, як і неупередженість арбітрів, останнім часом знову стали піддаватися сумнівам, в тому числі за допомогою оскарження винесених ним рішень в суди загальної юрисдикції. Існуючі міжнародні суди, створені державами, такі як Міжнародний суд ООН або Європейський суд з прав людини, - це по суті багатофункціональні органи. Крім здійснення правосуддя, вони багато в чому діють як міжнародні міждержавні структури, а їх пряма діяльність з розгляду тих чи інших питань заснована на нормах міжнародного публічного права, застосуванні конвенцій (міжнародних міждержавних договорів).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: спортивний арбітраж, спортивне право, міжнародний комерційний арбітраж, арбітражне застереження.

ОСОБЕННОСТИ ЮРИСДИКЦИИ И ПРОИЗВОДСТВА В СПОРТИВНОМ АРБИТРАЖНОМ СУДЕ В ЛОЗАННЕ

Воронов К. М.,

кандидат юридических наук,
старший преподаватель кафедры
гражданско-правовых дисциплин
юридического факультета
Харьковского национального университета
имени В. Н. Каразина,
г. Харьков, 61022, площадь Свободы, 4,
e-mail: vrnvkm@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0001-5315-9574>

АННОТАЦИЯ: статья посвящена исследованию функционирования и особенностей производства в Спортивном арбитражном суде в Лозанне, как в основном юрисдикционном органе, который рассматривает коммерческие и иные споры в сфере спорта. Особое внимание в работе посвящено неконсенсуальному, по сути принудительному распространению юрисдикции спортивного арбитража на спортсменов. Таким образом, спортивные структуры, управляющие профессиональным и олимпийским спортом фактически заставляют спортсменов отказаться от конституционного права на доступ к правосудию. Возникает вопрос, может ли считаться действительным арбитраж если спортсмен не давал разрешения на рассмотрение спора в третейском суде (арбитраже) и к выбору именно третейской юрисдикции. Также в статье поднимаются вопросы взаимодействия Спортивного арбитражного суда в Лозанне с правительством Швейцарии и международными спортивными федерациями.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: спортивный арбитраж, спортивное право, международный коммерческий арбитраж, арбитражная оговорка.

PECULIARITIES OF JURISDICTION AND PROCEEDINGS IN THE COURT OF ARBITRATION FOR SPORT IN LAUSANNE

Kyrylo Voronov,

PhD, Senior Lecturer,
Department of Civil Law Disciplines
V.N.Karazin Kharkiv National University
4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022
e-mail: vrnvkm@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0001-5315-9574>

ANNOTATION: the article is devoted to investigating the functioning and refinement of the existence in the Court of Arbitration for Sport in Lausanne, as the main institution that use commercial and other disputes in the field of sports. Today, the sports community is trying to get the most out of its and international regulations and to reach internal corporate standards that are subject to international sports federations and athletes. For the effective functioning of this system, international sports federations are created by jurisdictions (the main of which is the Court of Arbitration for Sport in Lausanne), the purpose of which is settling disputes that exist between athletes and sports organizations, according to corporate rules existing in international sports competitions and international Olympic competitions. Separate to this system is the Court of Arbitration for Sport in Lausanne, the legal status of which must be disassembled in this case. Particular attention is paid to the non-consensual nature of coercive achievement of sports arbitration for athletes. Thus, sports competitions that govern professional and other Olympic sports, in fact, force athletes to withdraw from constitutional rights to access to justice. Thus, we decide that genuine arbitration admiration can be achieved when the athlete does not allow the arbitration tribunal (arbitration) to resolve the dispute and to select the same arbitration jurisdictions that operate under the compulsory nature. In addition, the Court of Arbitration for Sport in Lausanne with the Government of Switzerland and international sports federations are involved in resolving the issues. However, despite more than 20 years of successful work, functioning of the Sport Arbitration Court in Lausanne, its independence, as well as the extraordinary arbitration, it is considered that they are always in doubt, and at this time we try to bring to court the inventions of their use in general jurisdiction. Other international courts created by states, such as the United Nations International Court of Justice or the European Court of Human Rights, are essentially multifunctional bodies. Besides the justice, they largely act as international interstate structures, and their direct activities are viewed by anyone designed under international public law, applying conventions (international interstate agreements).

KEY WORDS: sport arbitration, sports law, international commercial arbitration, arbitral agreement.

Актуальність. Спортивний арбітражний суд в Лозанні (Court of Arbitration for Sport, далі – CAS) є установою, яка очолює так звану спортивну юстицію – систему третейських судів, призначенням яких є розгляд спорів, що виникають у сфері спорту. В цю систему, крім CAS, входять третейські суди міжнародних спортивних федерацій (далі - МСФ) і національних спортивних федерацій (далі – НСФ) - міжнародних і національних громадських організацій, які здійснюють управління світовим спортивним рухом. У цьому контексті важливо звернути увагу на те, що ця система сформувалася і функціонує

окремо від «класичної» судової системи, яка існує в будь-якій з держав. Так само вона не пов'язана і з міжнародними судами, створеними державами. Тому принципи побудови даної системи «спортивної юстиції» можуть бути виключно договірними, в основі її діяльності має лежати згода всіх залучених сторін. Проблеми в діяльності цієї системи виникають тоді, коли з'ясовується, що залучені в цю діяльність суб'єкти далеко не в усьому згодні з правилами (в тому числі і «добровільного визнання юрисдикції CAS»), за якими функціонує система «спортивної юстиції».

Постановка проблеми. Проблема ускладнюється тим, що в світі спорту немає єдиних правових основ, які могли б стати фундаментом механізму розгляду спорів – ні на міждержавному рівні (у вигляді конвенцій, хартій та інших актів міжнародного права), ні на рівні громадських об'єднань в сфері спорту – міжнародних спортивних федерацій, національних спортивних федерацій, структур, які очолюють олімпійський рух. Частково існування даного пробілу і привела до створення CAS – законодавство різних країн є суперечливим, в світі немає єдиного підходу до розгляду спортивних спорів того чи іншого виду, як і немає вироблених міжнародних норм. Розгляд позовів в рамках національної системи правосуддя вимагає занадто багато часу і фінансових ресурсів сторін. Крім того, специфіка спорту є такою, що далеко не будь-який кваліфікований суддя-юрист в змозі винести об'єктивне рішення, не будучи експертом в тому чи іншому виді спорту і не будучи зануреним в відповідну проблематику.

Виклад матеріалу. CAS був офіційно засновано 6 квітня 1983 р. на сесії Міжнародного олімпійського комітету (далі - МОК) в Нью-Делі з ініціативи президента МОК Хуана Антоніо Самаранча і віце-президента МОК Кебе Мбайє. Незважаючи на те що МОК, котрий заснував даний третейський суд, розглядав його в якості незалежного (в тому числі від МОК), вища судова інстанція Швейцарії – Верховний суд Швейцарії (Швейцарський федеральний трибунал), розглянувши скаргу одного зі спортсменів на справедливність і неупередженість розгляду, дійшов висновку, що в ситуації, коли МОК є структурою, яка фінансує CAS, виникають сумніви в неупередженості рішень, спрямованих проти МОК або тих організацій, які в нього входять [1, с. 67].

У зв'язку з цим Верховний суд Швейцарії рекомендував МОК реорганізувати CAS таким чином, щоб CAS став повністю незалежним - і юридично, і організаційно, і фінансово. МОК дотримався даної рекомендації і провів реорганізацію. Спільно з асоціаціями спортивних федерацій з зимових і літніх видів спорту та Асоціацією національних олімпійських комітетів (далі – АНОК) МОК заснував громадський некомерційний фонд «Міжнародна рада з питань правосуддя в спорті» (International Council of Arbitration for Sport, ICAS) з місцезнаходженням в Лозанні (Швейцарія), до складу опікунської ради якого увійшли 12 представників.

Ці 12 представників міжнародних спортивних організацій обрали ще чотирьох представників з числа кандидатів, висунутих спортсменами-олімпійцями; і, нарешті, всі 16 обраних радників обрали ще чотирьох незалежних представників. Дана організація – ICAS і стала засновником CAS. Вона ж приймає статут і регламент CAS і затверджує арбітрів (третейських суддів), яких за станом на 2019 р. налічується понад 370.

Проте, не дивлячись на більш ніж 20-річну успішну історію функціонування оновленого таким чином CAS, його незалежність, як і неупередженість арбітрів, останнім часом знову стали піддаватися сумнівам, в тому числі за допомогою оскарження винесених ним рішень в суди загальної юрисдикції. І один з найяскравіших прикладів – справа Клаудії Пехштайн (Claudia Pechstein), спортсменки, чемпіонки Олімпійських ігор, яка була звинувачена у вживанні допінгу і дискваліфікована Міжнародним союзом ковзанярів (Англ. International Skating Union, ISU) [2].

Відмітимо, що в організаціях, які очолюють сьогоденні світовий спортивний і олімпійський рух, сформувалося вкрай негативне ставлення до такого роду скарг і позовів від спортсменів. Більш того, міжнародні та національні спортивні федерації, по суті, змушують спортсмена (під загрозою застосування так званих спортивних санкцій, найбільш найпоширенішою з яких є недопуск до змагань) погодитися на «третейське застереження» - визнання юрисдикції CAS по будь-яким спорах, що впливають із спортивних відносин, яке включає і «добровільну» відмову спортсмена від оскарження в судах загальної юрисдикції або інших державних судах будь-якого рішення, винесеного всередині «системи спортивної юстиції», очолюваної CAS. Тобто рішення, що приймаються CAS, є остаточними і не підлягають оскарженню. Таким чином виникає питання про відмову від реалізації конституційного права на доступ до правосуддя.

Перш за все розглянемо правову природу так званого спортивного права, або *lex sportiva*. В основі регулювання сучасного спорту знаходяться корпоративні норми – це Олімпійська хартія (статут) МОК [3], статuti міжнародних спортивних федерацій, регламентне і інше регулювання, прийняте міжнародними та національними спортивними структурами. Держави вкрай рідко регулюють цю сферу, в основному тільки в тих випадках, коли вони прагнуть спільно захищати якісь гуманістичні цінності і права людини. В цих цілях був підписаний і ратифікований ряд конвенцій - актів міжнародного публічного права, наприклад Міжнародна конвенція проти апартеїду в спорті 1985 року [4] або прийняті

в рамках Ради Європи Європейська конвенція про запобігання насильству та неналежній поведінці глядачів під час спортивних заходів [5] і, зокрема, футбольних матчів 1985 року і Конвенція Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями 2014 р. [6] Але жоден міжнародний договір не визначає прямо принципи здійснення правосуддя в спорті. По суті, єдиним актом міжнародного публічного права, що застосовуються в зв'язку з рішеннями, що виносяться CAS, є Конвенція Організації Об'єднаних Націй про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. (Нью-Йоркська конвенція) [7].

Більш того, незважаючи на те що часто CAS іменується міжнародним судом, він не має якого-небудь відношення до системи міжнародного правосуддя, створеної за участю держав або на основі норм міжнародного права. Існуючі міжнародні суди, створені державами, такі як Міжнародний суд ООН або Європейський суд з прав людини, - це по суті багатofункціональні органи. Крім здійснення правосуддя, вони багато в чому діють як міжнародні міждержавні структури, а їх пряма діяльність з розгляду тих чи інших питань заснована на нормах міжнародного публічного права, застосуванні конвенцій (міжнародних міждержавних договорів). Але, як уже було відзначено вище, сучасне спортивне право не ґрунтується на міждержавних угодах.

У той же час такі організації, як МОК, WADA (всесвітнє антидопінгове агентство) і міжнародні спортивні федерації володіють необмеженими ресурсами для найму юристів високого класу, експертів і слідчих. До того ж кожен день роботи арбітрів оцінюється від 1 тис. До 2 тис. дол. (Північноамериканський офіс CAS) [8].

Слід зауважити, що не всі спортсмени і національні спортивні федерації можуть дозволити собі судовий процес, що передбачає подібний рівень витрат.

Безсумнівно, більш пильної уваги заслуговує принцип організаційно-правової автономії спорту і пов'язаний з ним статус міжнародних спортивних організацій, до яких відноситься і CAS. Міжнародна неурядова (недержавна) організація (далі - МНО) - це об'єднання осіб, членом якого є суб'єкти з різних країн, зареєстрованих в державі, законодавство якої дозволяє іноземним фізичним або юридичним особам створювати громадські організації та бути обраними до складу керівного органу такої організації. Подібного роду об'єднання переслідують найрізноманітніші цілі, засновані на спільності інтересів у політичній, культурній, соціальній та економічній сферах. У в період зародження, і МОК, і МСФ були виключно громадськими структурами, що поєднували спортсменів-аматорів, які влаштовували змагання за тими чи іншими правилами. Однак після того, як в цей процес втягнуто мільйони спортсменів і уболівальників, після того, як спорт став у всіх сенсах «великим» і в нього прийшли великі гроші, ситуація змінилася принциповим чином.

Опинившись щільно залученими в спорт, окремі держави стали наділяти статусом суб'єкта публічного права спортивні організації (іншими словами, «визнавати» його). Тобто даний статус цілком може виникнути як результат прояву державної волі. Крім того, не секрет, що в більшості конституцій демократичних країн на перше місце ставляться інтереси саме суспільства, а не держави, і тому мова в законодавстві завжди йде про можливість або необхідність введення обмежень виходячи з потреб суспільства.

Саме тому англійський термін "public" (букв. «публічний») традиційно перекладається як «громадський». Звідси і поширення національного законодавства на сферу діяльності громадських спортивних організацій.

При цьому слід пам'ятати, що будь-який міжнародний договір в системі міжнародного публічного права – це інструмент координації, узгодження волі суверенних держав, тому норми міжнародних договорів часто підкреслюють, що основні загальнообов'язкові правила будуть зосереджені на національному рівні: держави – учасники тієї чи іншої конвенції здійснюють свої зобов'язання відповідно до принципів суверенної рівності й територіальної цілісності держав і принципом невтручання у внутрішні справи інших держав. Ніщо не наділяє будь-яку державу правом здійснювати на території іншої держави юрисдикцію та функції, які входять виключно до компетенції органів цієї іншої держави відповідно до її внутрішнього законодавства.

В Угоді між МОК і Швейцарією від 1 листопада 2000 р по суті, з боку Швейцарії визнані елементи міжнародної правосуб'єктності МОК (наприклад, митний, податковий, імміграційний та інші імунітети). І незважаючи на те що в окремих положеннях документа швейцарське законодавство іменується превалюючим (англ. prevailing Swiss law), щодо можливих зловживань (ст. 11 Договору – англ. "Abuse Prevention") положення договору говорять тільки про співпрацю сторін щодо належного здійснення правосуддя (англ. Proper Administration of Justice), при тому, що базовим принципом вирішення будь-яких конфліктів між МОК і Швейцарією є виключно принцип переговорів (ст. 15 Договору – англ. "Settlement of disputes") [9].

Крім норм міжнародного права «всесвітнього характеру», важливу роль у встановленні міжнародного «спортивного правопорядку» грає регіональне і національне (в широкому сенсі) регулювання. У нашому

регіоні перш за все йдеться про європейські стандарти (зазвичай формуються в рамках Ради Європи) - як при загальному, так і спеціальному (з точки зору регламентації спорту) регулюванні.

Як вже зазначалося, спочатку і МОК, і МСФ об'єднували спортсменів-аматорів, які для свого задоволення влаштували змагання за тими чи іншими правилами. Сьогодні ця ситуація змінилася. Але чи можна при цьому стверджувати, що сучасні міжнародні спортивні організації є носіями публічної влади, а їх члени стали публічними посадовими особами? З точки зору володіння публічною владою відповідь, повинна бути негативною. Публічна влада по суті ототожнюється з державною – це влада ієрархічно організована, що не заснована на принципі рівноправності і координації. Можна, звичайно, вказати на те, що стосовно суб'єктів олімпійського руху МОК володіє такими імперативними повноваженнями. Але особливість публічної влади в тому, що вона поширюється на невизначене коло суб'єктів незалежно від їх волі або бажання.

У системі «МОК-МСФ» правила формально інші: тільки ті, хто добровільно погоджується з верховною владою МОК або МСФ, повинні виконувати їх вимоги, підкорятися їх рішенням; але в реальності непокору цим правилам призводить до усунення незгодних, недопуску їх до участі в заходах, що проводяться під егідою МОК і МСФ, і таке відсторонення, як показує практика, з успіхом замінює будь-які можливі заходи юридичної відповідальності.

Відносно самого провадження в CAS можна зазначити, що кожна сторона вносить аванс по витратах своїх свідків, експертів, перекладачів, якщо ж експерт залучається групою арбітрів, то порядок стягнення витрат на його послуги визначається самою групою в окремому порядку. При проведенні розгляду в CAS не виключається і залучення третіх осіб як з ініціативи відповідача, так і за власною ініціативою третіх осіб. Головною умовою є наявність арбітражної угоди між третьою особою і стороною спору, а також при наявності письмової згоди сторін на залучення третьої особи до розгляду.

Якщо участі в справі вимагає відповідач, то він повинен вказати це в своєму відзові на арбітражне клопотання з приведенням доказів про необхідність для такого залучення. Крім цього відповідач зобов'язаний відправити один примірник відзову передбачуваному третій особі через канцелярію.

При вступі в справу третьої особи за власною ініціативою необхідно направити в CAS відповідну заяву протягом строку, встановленого для відповідача, з дотриманням всіх вимог, що застосовуються до арбітражних клопотань.

Канцелярія передає екземпляр цієї заяви сторонам і визначає термін, протягом якого сторони мають право визначитися з участю в справі третьої особи. Якщо сторони не висловилися з цього питання після закінчення встановлених строків або їх думки розділилися, то рішення з приводу участі в розгляді третьої особи вирішує голова палати, при цьому формування списку арбітрів відбувається за загальними правилами.

Після того як справу передано на розгляд складу арбітрів, настає безпосередньо стадія розгляду справи, хоча і сам президент палати до передачі справи і арбітри можуть спробувати вирішити конфлікт шляхом примирення, і в ст. R42 CAS [10] сказано, що будь-яка мирова угода може бути предметом арбітражного рішення, якщо вона призводить до угоди між сторонами.

Стандартна арбітражна процедура у CAS складається з чотирьох етапів:

- 1) письмове розслідування;
- 2) усне розслідування (якщо склад арбітрів вважає це необхідним);
- 3) прискорена процедура (за клопотанням сторін. Правила проведення прискореної процедури встановлюється арбітрами самостійно);
- 4) винесення рішення.

Письмова процедура включає в себе: по-перше, надання сторонами пам'ятки, де вони можуть сформулювати прохання, які не ввійшли в позовну заяву або відзив на неї; по-друге, якщо обставини вимагають цього, заперечення і заперечення на заперечення протилежної сторони. Після цього сторона не може більше надавати нових прохань без згоди на те іншої сторони. Сторони в своїх пам'ятках надають всі доводи, які, на їхню думку, допоможуть їм довести свою правоту, а також називають свідків і експертів, яких вони хочуть заслухати в ході розгляду. Після обміну пам'ятками сторони не можуть подавати додаткові докази без взаємної згоди або, в надзвичайних обставинах, без дозволу складу арбітражного трибуналу. Якщо сторона-позивач не надала свою пам'ятку, то згідно зі ст. R44.5 §1 CAS позовна заява вважається відкликаним. Якщо ж не надана пам'ятка від відповідача, то відповідно § 2 зазначеної статті арбітражний трибунал може продовжувати розгляд спору.

Коли обмін пам'ятками закінчений, головуючий арбітражного трибуналу встановлює правила усного розслідування і визначає дату судового засідання.

Сама процедура усного розслідування являє собою судове засідання, під час якого арбітри заслуховують доводи сторін, свідків і експертів, а також промови сторін, причому сторона-відповідач користується цим правом після позивача. Цікаво те, що в разі неявки сторін на розгляд за арбітрами, відповідно до ст. R44.5 § 3 CAS закріплюється право на розгляд справи за відсутності сторін.

Після того як сторони закінчили з промовами, арбітри виносять своє рішення, яке приймається або більшістю голосів або одноосібно. Арбітражне рішення повинно бути оформлено в письмовому вигляді, мотивовано, мати дату та підпис, при цьому достатньо єдиного підпису головуючого в арбітражному трибуналі. У рішення включаться остаточна сума судових витрат, яку визначає канцелярія, з вказівкою на те, яка сторона несе тягар цих витрат або в якому процентному відношенні ця сума ділиться між сторонами. Рішення є остаточним, не підлягає оскарженню, а його виконання є обов'язковим.

Висновки. Таким чином, практика спортивного арбітражу повинна відповідати фундаментальним вимогам, пов'язаним з третейським розглядом, а саме вимогам про добровільну угоду сторін на розгляд справи в третейському суді; за відсутності такої угоди – арбітражного застереження – справа не може розглядатися в спортивному трибуналі. Але особливість цього застереження в системі «спортивного права» полягає в її особливій природі. У сучасному спорті третейське застереження в «класичному вигляді» - у вигляді спеціальної угоди (окремої або пункту договору), підписаної сторонами, - замінена «конклюдентним» арбітражним застереженням.

Саме таке «застереження» містять корпоративні (регламентні) норми, прийняті як міжнародними, так і національними спортивними федераціями. І спортсмени просто не мають права брати участь в змаганнях, що проводяться під егідою відповідної федерації федерації, в тому випадку, якщо вони «добровільно» не погоджуються на третейський розгляд спорів, що виникають у зв'язку зі змаганнями, в спеціалізованому спортивному третейському суді.

Таким чином, сьогодні ми маємо в спорті домінуючі міжнародні спортивні федерації і незалежний і неупереджений Міжнародний третейський суд – CAS, право якого розглядати справи спортсменів без їх згоди на сьогодні підтверджено вищими національними європейськими судами. Чи виявиться ця система достатньо стабільною – невідомо, але спроби її змінити останнім часом робляться все частіше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Blackshaw I. CAS 92/A/63 G undel v F EI. L eading Cases in Sports Law. J. Anderson (ed.). Hague, 2013. P. 4, P. 64—74.
2. CAS, 25 November 2009, Case CAS2009/A/1912 and 1913, URL:<http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1912,%201913.pdf>; Bundesgericht, 10 February 2010 – Case 4A_612/2009, URL:http://www.servat.unibe.ch/verfassungsrecht/bger/100210_4A_612-2009.html.
3. Олімпійська Харгія. URL: <http://noc-ukr.org/attachments/161215184344-282fce4b2840088aff5d99c37f8a0d85/>
4. Международная конвенция против апартеида в спорте 10 декабря 1985 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_122
5. Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів (ETS N 120). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_003
6. Конвенція Ради Європи проти маніпулювання спортивними змаганнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_c01
7. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070
8. Иглин А.В. Спортивный арбитражный суд в Лозанне и его подразделения. Советник юриста. 2012. № 6. С. 32
9. Agreement between the Swiss Federal Council and International Olympic Committee Regarding the Statute of the International Olympic Committee in Switzerland, 1 November 2000. URL: <http://archive.icann.org/en/psc/annex6.pdf>
10. Кодекс спортивного арбітража. URL: http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Code_2017_FINAL__en_.pdf

REFERENCES

1. Blackshaw I. CAS 92/A/63 G undel v F EI. L eading Cases in Sports Law. J. Anderson (ed.). Hague, 2013. P. 4, P. 64—74.
2. CAS, 25 November 2009, Case CAS2009/A/1912 and 1913, URL:<http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1912,%201913.pdf>; Bundesgericht, 10 February 2010 – Case 4A_612/2009, URL:http://www.servat.unibe.ch/verfassungsrecht/bger/100210_4A_612-2009.html
3. Olympic Charter. URL: <http://noc-ukr.org/attachments/161215184344-282fce4b2840088aff5d99c37f8a0d85/>
4. International Convention against apartheid in sports. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_122
5. European Convention on Spectator Violence and Misbehaviour at Sports Events and in particular at Football Matches. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_122
6. The Convention on the Manipulation of Sports Competitions URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_c01
7. United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070
8. Iglin A.V. Court of Arbitration for Sport in Lausanne and its branches. Advisor to the lawyer. 2012. No 6. P. 32
9. Agreement between the Swiss Federal Council and International Olympic Committee Regarding the Statute of the International Olympic Committee in Switzerland, 1 November 2000. URL: <http://archive.icann.org/en/psc/annex6.pdf>
10. Code of Sports-related Arbitration URL: http://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Code_2017_FINAL__en_.pdf